

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Соціально-психологічний факультет
Кафедра психології, логопедії та інклюзивної освіти

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ:
СУЧАСНІСТЬ, ІННОВАЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ**

**Збірник наукових праць
за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Житомир, 4 квітня 2024 року)**

**«Topical Issues of Personal Development: Modernity,
Innovations, Prospects»**

**Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І.Франка
2024**

УДК 159.923.2

А 43

Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол № 6 від «26» квітня 2024 року)

Рецензенти:

СЛОЗАНСЬКА Ганна – докторка педагогічних наук, професорка, завідувачка кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

ВІНС Вікторія – кандидатка психологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри практичної психології Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

ЛЕМЕЩУК Марина - кандидатка психологічних наук, доцентка, в.о. завідувачки кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

ЗАГУРСЬКА Інна - кандидатка психологічних наук, доцентка, доцентка кафедри соціальної та практичної психології Житомирського державного університету імені Івана Франка.

А 43 Актуальні питання розвитку особистості: сучасність, інновації, перспективи: Збірник наукових праць за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Житомир, 4 квітня 2024 року) / Ред. колегія: Л.Котлова, Л.Бутузова, С.Максимець / М-во освіти і науки України, Житомирський державний університет імені Івана Франка, соціально-психологічний факультет. Житомир, Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2024. 388 с.

У збірнику подано наукові праці учасників II Міжнародної науково-практичної конференції, яка відбулася 4 квітня 2024 року в м. Житомирі на базі соціально-психологічного факультету Житомирського державного університету імені Івана Франка. Збірник адресовано науковцям, фахівцям-практикам, здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними науковими досягненнями, проблемами і перспективами в психології, логопедії, педагогіці, соціальній роботі та інклюзивній освіті.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їх автори. Думки редакторів можуть не збігатися з позицією авторів.

УДК 159.923.2

©Автори публікацій, 2024

©Житомирський державний університет імені Івана Франка, оригінал-макет, 2024

ЗМІСТ

Bondarchuk O. Diagnosis of emotional intelligence in students	8
Bondareva E. Formation of life prospects of students in the process of teaching psychological disciplines	9
Jabarova L. Prevention of psychological stress in military personnel during the divorce period modern possibilities of forensic	13
Rukhieva Kh., Soibjonov J. Psychological examination	15
Šilonová V., Klein V. Výskumy zamerané na inkluzívnu edukáciu sociálne znevýhodnený detí v materských školách	19
Андрієвська М. Роль вчителя-логопеда у забезпеченні психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП	30
Бабчук М. Сучасні дослідження фізичного перфекціонізму	32
Бабчук О., Васьканич О. Особливості емоційної стійкості педагогів закладів дошкільної освіти	36
Бєлова О. Мовленнєва самоактивація дітей старшого дошкільного віку з логопатологією	39
Бирка А. Психологічні особливості розвитку особистісної ідентичності у дітей дошкільного віку	43
Білецька В., Максимець С. Особливості міжособистісних стосунків молодших школярів з мовленнєвими порушеннями	46
Бондар В. Логопедичні методи роботи з дітьми з порушеннями звуковимови	49
Булгакова О., Савченкова М. Психологічні особливості дистанційного навчання	51
Бурдейна М., Максимець С. Чинники готовності майбутніх логопедів до професійної діяльності	54
Вдовиченко Т. Вплив творчої уяви на розвиток мовлення дошкільника	56
Велічко Г. Психологічні особливості віктимності	58
Волківська А., Осовська Г. Стимули та недоліки, які впливають на академічну успішності студента	61
Гаврилов О., Гаврилова Н. Особливості використання піктограм у роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями помірного ступеня	69
Галецька Ю. Використання театралізованої гри в процесі формування комунікативних навичок дошкільників з порушеннями мовлення	74
Гладуш В., Ковачова Б. Навчання дітей з диспраксією в дошкільному закладі освіти: від виявлення труднощів до успішної інклюзії	77
Головізіна Т. Психологія сприйняття шлюбно-сімейних відносин	81
Горчинський Р. Підвищення рівня обізнаності фахівців соціальної сфери з питань ідентифікації домашнього насильства стосовно дітей	83
Грищенко К. Мнемотехніка як ефективний інструмент для корекції порушень зв'язного мовлення дітей дошкільного віку	86
Гуданич Н. Технології розвитку пізнавальної ініціативності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти	90
Гулько С. Технологічне забезпечення надання соціальних послуг	92

набір вправ для розвитку мовлення першокласників. Результати використання інформаційних технологій у спеціальній освіті свідчать про необхідність їх подальшого використання для корекції мовленнєвих порушень [2, с.303].

Отже, нові засоби навчання, засновані на інформаційних технологіях, можуть бути ефективними інструментами для вирішення освітніх потреб дітей з порушеннями мовлення та сприяють більш успішній корекції мовленнєвих порушень.

Так, мовлення є одним із найважливіших психічних процесів, який має великий вплив на інші когнітивні функції. Порушення мовлення може негативно впливати на розвиток інших аспектів психіки. Найпоширенішими порушеннями мовлення в дітей є проблеми з вимовою звуків, і найчастіше спостерігається спотворене виголошення звуків [7, с.83].

Спотворене виголошення звуків може мати різні форми, включаючи схожість звучання з нормативними звуками, а також відсутність звуку або заміну його близьким за артикуляцією. Особливо часто ця проблема створює умови для змішування відповідних фонем і може призвести до ускладнень у процесі оволодіння грамотою.

При порушенні вимови звуків, важливо спрямовано працювати над формуванням уявлень у дитини про процес вимови. Порушення різних етапів зворотного зв'язку може призвести до дефіциту інформації про фонетичні елементи мови. Тому потрібно надавати спеціальну допомогу дорослим і використовувати специфічні методи навчання для вирішення цієї проблеми.

Література

1. Богуш А. М. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти. Х.: Видавництво «Ранок», 2011. 176 с.
2. Бондар В.І. Проблеми корекційного навчання у спеціальній педагогіці. Київ : Наш час, 2005. 176 с.
3. Брушневська І. Закономірності розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення. Педагогічний часопис Волині. 2016. № 1. –С. 71-73.
4. Гаврилова Н. С. Класифікації порушень мовлення. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Соціально-педагогічна, (20 (1)), 2012. С.293-315.
5. Галущенко В. І., Покровецька, Н. І. Особливості розвитку інтонаційної сторони мовлення у дітей з дизартрією. In The 1 st International scientific and practical conference “Modern research in science and education”(September 14-16, 2023) VoScience Publisher, Chicago, USA. 2023. 397 p. (p. 161).
6. Данілавичюте Е.А. Рання діагностика порушень писемного мовлення. Дефектологія. 2004. № 4. С. 11-14.
7. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.

Булгакова Олена Юріївна

докторка психологічних наук, професорка,
декан факультету дошкільної педагогіки та психології

Савченкова Марія Вікторівна

викладачка-стажистка кафедри дошкільної педагогіки
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Сучасній тенденції вищої освіти направлені на активну підтримку студентів, що володіють креативним мисленням, дослідницьким потенціалом та науковою компетентністю. Один із пріоритетних напрямів у вдосконаленні студентів вищої освіти полягає у впровадженні дистанційних технологій навчання.

Дистанційні технології представляють собою інноваційні засоби, що використовують сучасні комунікаційні та інформаційні ресурси. Ці технології дозволяють здійснювати освітній процес віддалено, усунувши потребу у прямому контакті між викладачем та студентом [1].

Освітні ресурси, що працюють у дистанційному форматі, сприяють прямій інтерактивній взаємодії між студентами та викладачем у віртуальному середовищі. Цей онлайн контекст надає можливість постійного моніторингу якості засвоєних знань, реалізації індивідуального підходу до навчання, а також сприйняття освітнього матеріалу до індивідуального темпу навчання кожного учасника. Крім того, викладач забезпечує платформу для активних обговорень та дискусій. Завдяки такому формату навчання, учасники мають можливість виконувати завдання у будь-який зручний час, що забезпечує гнучкість у плануванні освітнього процесу як за індивідуальним графіком, так і за змішаним типом навчання, що надає найвищий рівень зручності для всіх учасників.

Система дистанційної освіти оперує основними принципами гнучкості, модульності, динамічності, адаптивності, безперервності, креативності та відкритості. Вона ґрунтується переважно на самостійному набутті необхідного обсягу та якості знань, що передбачає використання різноманітних традиційних і сучасних інформаційних технологій. Впровадження цих технологій сприяє розвитку навичок та компетенцій, які стають ключовими для успішної реалізації завдань у майбутньому.

Ці навички включають:

- організаційні здібності, що орієнтовані на саморегуляцію власної діяльності;
- вміння приймати рішення, вибирати між альтернативами та нести відповідальність за їх наслідки;
- компетентність у функціонуванні в інформаційному просторі, включаючи вміння відбирати релевантну інформацію, систематизувати її та використовувати для прийняття рішень у вирішенні конкретних завдань;
- вміння демонструвати результати своєї діяльності за допомогою інформаційних технологій;

- навички самоосвіти, що сприяють постійному розвитку та підвищенню кваліфікації.

Ефективне впровадження дистанційного навчання вимагає належної організації, систематичного керівництва процесом та високої кваліфікації залучених викладачів. Дослідження дисциплін у контексті дистанційної освіти має свої унікальні аспекти та особливості, що істотно розширюють спектр методів навчання. Заняття включають в себе слайди-презентації та діалог між викладачем та студентом. Також студенти виконують практичні та лабораторні заняття та виправляють їх на перевірку викладачу. Крім того, підсумкове та залікове оцінювання служить інструментами для оцінювання освітніх досягнень учасників освітнього процесу.

Ефективна реалізація дистанційної освіти значною мірою залежить від належної уваги до розробки освітніх мультимедійних представлень. Такий формат викладання дисципліни дозволяє поєднувати, як теоретичні так і практичні аспекти навчання, забезпечуючи послідовність освітнього процесу [2]. Мультимедійне представлення може включати текстовий, графічний або відеоконтент, а також різноманітні способи інтеракції з ним та маючи наступні компоненти:

- Зошити чи завдання для самостійного виконання.
- Посібники, які акцентуються на конкретній темі та вимагають певного рівня роботи та дисципліни.
- Матеріали для самостійного читання, можливо, у формі електронної книжкової полиці.
- Систематично організовані методики вивчення навчальної програми.
- Ілюстраційні компоненти, які можуть включати відеолекції, демонстраційні матеріали та фільми.
- Систему майстерного контролю, що включає типові завдання та питання.
- Рекомендовану та довідкову літературу.

Електронний підручник є аналогом звичайного освітнього посібника, що містить передбачено розроблену інформаційну базу для систематичного вивчення матеріалу у відповідному обсязі та послідовності. Він не лише надає студенту необхідну інформацію, але й сприяє обранню оптимального методу вивчення, відкриваючи можливості для самостійної практики. Методичні вказівки допомагають усвідомити зміст підручника та сформулювати базові уявлення.

Однією з найбільш важливих аспектів викладання дисципліни у системі дистанційної освіти є якість освітнього процесу. Часто це оцінюється за ступенем ознайомлення студентів з теоретичним матеріалом, який представлений у вигляді слайдових презентацій та засвоюється шляхом самостійного вивчення. Відомо, що деякі студенти відкладають виконання цього завдання, сподіваючись на більш комфортний час, або навіть уникнути його зовсім. Для вирішення цих проблем необхідне постійне та активне відслідковування системи за допомогою спеціально розроблених тестів. Покрім традиційних тестів з закритими питаннями (з однією правильною відповіддю або вибором зі списку), рекомендується використовувати тести, які дозволяють студентам розгорнуто висловлювати свої відповіді під час

тестування (відкриті або інтегративні завдання). Особливо це стосується засобів тестування та оцінювання.

Необхідно враховувати, що дистанційна освіта суттєво змінює вимоги до самостійної активності студента. Відповідальність викладача полягає в організації цієї самостійної роботи, розробці та впровадженні спеціальних проектів та ініціатив. Для досягнення цієї мети можуть бути використані ноутбуки, які функціонують незалежно від комп'ютера.

Також важливо зазначити, що, крім основної мети освіти, технології дистанційного навчання створюють можливості для студентів, зацікавлених у науці, для участі у наукових конференціях, спілкування на форумах та обміну результатами своїх досліджень.

Прогрес у розвитку дистанційних технологій виявляє важливість для системи освіти, при цьому діяльність викладача суттєво відрізняється від традиційних підходів.

По-перше, це створює виклик для викладачів у розробці курсів, що вимагає володіння спеціалізованими навичками в контексті швидкого розвитку інформаційних технологій.

По-друге, комунікаційні технології сприяють більш активній та особистій взаємодії між студентами та викладачами, що потребує додаткових зусиль з боку викладача.

По-третє, на відміну від традиційної освіти, де викладач займає центральне місце, у дистанційній освіті акцент робиться на студентові, тоді як роль педагога полягає у наданні підтримки, консультуванні та сприянні.

Література

1. Антощук С. В., Гравіт В. О. Основи організації дистанційного навчання в післядипломній педагогічній освіті : наук. посіб. Суми : НІКО, 2015. 180 с.
2. Биков В. Ю., Кухаренко В. М., Сиротенко Н. Г. та ін. Технологія створення дистанційного курсу : навч. посібник / за ред. В. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка. Київ : Міленіум, 2008. 324 с.

Бурдейна Марина Анатоліївна

здобувачка магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта»

Максимець Світлана Миколаївна,

кандидатка психологічних наук, доцентка, доцентка кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти,

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
(м. Житомир, Україна)*

ЧИННИКИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ